

Sørboreal blandingsskog i Rosslidalen

Foto: J. G. Brynjulvsrud

Tilrådning om vern av Måna naturreservat

Drangedal kommune

Fylkesmannen i Telemark oktober 2018

Tilrådning om vern av Måna naturreservat

Drangedal kommune

INNHOOLD

1.	Forslag	2
2.	Hjemmelsgrunnlag	2
3.	Verneverdier	3
4.	Andre interesser	4
5.	Trusler mot verneverdiene	4
6.	Saksbehandling	4
7.	Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.	6
8.	Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.	6
9.	Lokal og sentral høring.....	6
9.1.	Generelle merknader ved lokal og sentral høring.....	7
9.2	Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring.....	7
9.3	Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene	7
9.4	Merknader til det foreslåtte området	7
9.5	Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området	7

Vedlegg:

1.	Forslag til forskrift for Måna naturreservat	8
2.	Forslag til avgrensning av Måna naturreservat	12

1. Forslag

Fylkesmannen legger med dette fram forslag om vern i medhold av naturmangfoldloven på privat grunn i Drangedal kommune i Telemark fylke. Tiltrådningen omfatter opprettelse av et nytt naturreservat. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog.

Området som foreslås vernet er:

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Måna naturreservat	58/1	Drangedal	452	Lokal- Regional (*/**)

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

”Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenoppettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml.), så foreligger det god dokumentasjon av arter og naturtyper i området, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates videreført vil etter vår vurdering ha liten negativ virkning på dem. Effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet vil således være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med store verneverdier, jf. også formålsbeskrivelsene nedenfor. Naturreservatet har lokal til regional verneverdi.

Området vil kunne bidra til å oppfylle mangler i skogvernet i hht. Framstad et.al. 2002, 2003 og 2010. Av generelle mangler bidrar området først og fremst med rikere skogtyper i lavlandet med innslag av edelløvskog.

Verneplanarbeidet er utført med bakgrunn i følgende rapport:

Høitomt T., Brynjulvsrud J. G. 2017. Naturverdier for lokalitet Lauvåsen, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. BioFokus.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6066>).

Brandrud, Tor Erik. Notat fra befaring i Rosslidalen 25.06.2014.

Formål med fredningen

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre grandominert skog med innslag av rik edelløvskog og fuktig blandingsskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av trua arter av sopp, lav og karplanter. Området er del av gabbrofeltet i Drangedal som gir grunnlag for en rik flora og ytterligere funn av rødlistearter.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstiller området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNFR-område i kommuneplanens arealdel.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift kan i deler av området være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noe trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med

grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av Måna ble mottatt direkte fra grunneier alt i 2013. Undesøkelser av naturverdier ble utført i 2016 på et større areal som berørte flere grunneiere. Vernesaken ble imidlertid avgrenset til å gjelde en eiendom i området Rosslidalen, Hesten og Måna. Forhandlinger om erstatning er sluttført i vinter og dels parallelt med meldings- og høringsfasen, og avtale om vern er inngått i august i år.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 16. januar 2018. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne om opprettelse av verneområder, jf. Veileder M 481 | 2016 fra Miljødirektoratet, sendte Fylkesmannen forslaget til vern ut på høring 5. april 2018, med frist 8. juni 2018. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn en uttalelse til lokal høring og tre uttalelser til sentral høring.

Videre saksgang

Fylkesmannen sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilrådning om vern til Miljødirektoratet. På bakgrunn av at det er gjennomført forhandlinger og inngått avtale om vern med grunneier der forslag til forskrift inngår, vil det vanligvis ikke bli gjort annet enn mindre justeringer i forskrifta etter høring.

Direktoratet fremmer så saken for Klima- og miljødepartementet som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Fylkesmannen får deretter vanligvis i oppdrag å bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten som etter begjæring fra Fylkesmannen oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Det foreslås ingen endringer av navn på dette området eller endringer av grensene for det etter høring.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke behov for forvaltningsplan for det nye reservatet. Vi anser oppsynsbehovet for å være lite.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til grunneier, Drangedal kommune, til Telemark fylkeskommune, samt til følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner: Drangedal Tørdal Bondelag, Drangedal JFF, Drangedal skogeierlag, Gautefall Turlag, Forum for natur og friluftsliv Telemark, Grenland friluftsråd, Drangedal everk, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Norsk Ornitologisk forening Telemark, NVE Region Sør, Telemark Turistforening, Telemark Orienteringskrets, Statens Vegvesen Region sør, Telemark Bonde- og småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, og Telemark Sau og Geit.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til: AVINOR AS, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Stedsnavnetjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadministrasjon, Bane NOR SF, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF Norge, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi - NTNU, Vitenskapsmuseet - NTNU og Ringve botaniske have .

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene

Ingen kommentarer.

9.4 Merknader til det foreslåtte området

Bane NOR (brev av 17.04.2018) har ingen merknader til saken.

Statnett (e-post av 20.04.2018) har ingen merknader til saken.

Forsvarsbygg (brev av 02.05.2018) opplyser at verneforskriften ivaretar Forsvarets interesser og har ingen merknader.

Statens vegvesen Region sør (brev av 29.05.2018) har ingen merknader.

9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området

Fylkesmannens kommentarer og tilrådning

Ingen kommentarer.

Konklusjon:

Fylkesmannen anbefaler at området blir vernet som naturreservat med fredningsforskrifter og avgrensning som i høringsforslaget. Se egne vedlegg 1 og 2.

Vedlegg 1

Forslag til forskrift for Måna naturreservat i Drangedal kommune, Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av eldre grandominert skog med innslag av rik edelløvskog og fuktig blandingsskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomst av trua arter av sopp og lav.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Drangedal kommune: 58/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på daa.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Drangedal kommune, hos Fylkesmannen i Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- e. Brenning av bål er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovvverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.
- e. Vedlikehold av eksisterende hesteveger vist på vernekartet, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- f. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- g. Utsetting av saltsteiner.
- h. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b. Bruk av hest og kjerre samt ridning utenom eksisterende veg er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende hesteveger vist på vernekartet.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd b.
- c. Hogst av etablerte plantefelt.

- d. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- e. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 e og g, og § 7 c, e og f.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2: Forslag til avgrensning av Måna naturreservat.

